

něm nebyl proveden. Že by pak uzavření narovnání v případě, kde oprávněnost nároku na náhradu 4.000 Kč jest snad pochybnou, ne však věci nemožnou, bylo právně nerozhodné, nelze tvrditi již se zřetelem na ustanovení §u 1380 a násl. obč. zák. Z toho plyne, že nalézací soud posoudil věc právně nesprávně a dopustil se takto zmatečnosti podle čís. 9 a) §u 281 tr. ř.

Zmateční stížnost státního zastupitelství vytýká také správně, že při právním uvažování věci padá na váhu důležitá okolnost, již však soud pominul zcela mlčením (čís. 5 §u 281 tr. ř.), že totiž obhájce obžalovaného Dr. August K. v dopise ze dne 23. prosince 1924, který byl při hlavním přelíčení přečten, sám uvádí, že chce svého mandanta »poukázati, by věc tu podle možnosti vyrovnal. Pan L. jest již ženat a jest proto v jeho vlastním zájmu, by tato sporná záležitost byla v dobrém a bez soudu vyrovnána, a vynasnažím se také, bych vyrovnání umožnil«. Ježto obžalovaný v té době Dru S-ému již byl odeslal 1117 Kč, jest z toho viděti, že ani obhájce obžalovaného nesdílel tehdy náhled soudu, že obžalovaný, když přišel dne 29. listopadu 1924 k Dru S-ému, nebyl vůbec k náhradě povinen. Kdyby byl soud obsah tohoto dopisu Dr. K-a byl vzal v úvahu, byl by možná na věc pohlížel jinak a alespoň dospěl ku přesvědčení, že za tehdejšího stavu věci Marie K-ová ml., nebyti podvodu obžalovaného, zajisté mohla v cestě narovnání na obžalovaném domoci se vyšší náhrady nežli pouhých 1.000 Kč. Skutková podstata podvodu v objektivním směru je proto dána. Pokud jde o subjektivní zavinění obžalovaného, nezabýval se nalézací soud vůbec otázkou tou vzhledem ku zaujatému právnímu stanovisku. Nelze proto zrušovacímu soudu pro nedostatek příslušných zjištění rozhodnouti ihned ve věci samé (§ 288 čís. 3 tr. ř.); dlužno proto rozsudek zrušiti a vrátiti věc soudu prvě stolice k opětnému projednání a rozhodnutí. Při zjišťování, v jakém úmyslu obžalovaný jednal, bude soudu zejména zkoumati, zda jde o zločin, jak bylo žalováno, či snad jen o přestupek podvodu, jenž by přicházel v úvahu, šlo-li obžalovanému jen o to, by poškodil Marii K-ovou ml. v jejím právu nepřistoupení na narovnání, když se jí nabízí tak malý peníz. Odůvodněné zmateční stížnosti bylo proto vyhověti a uznati právem jak se stalo.

Čís. 2282.

Trestnost zanedbání povinné péče (článek III. zákona ze dne 15. října 1868, čís. 142 ř. zák.) předpokládá, že obsah článku zakládá objektivně, nikoliv též subjektivně skutkovou podstatu zločinu nebo přestupku.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Pojmy »popuzování«, »podněcování« a »pobuřování«.

Pokud hlásání sebeurčovacího práva německé menšiny ve formě přivtělení k cizímu státu spadá pod ustanovení §u 14 čís. 1 zákona.

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 25. května 1925, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle článku III. zákona ze dne 15. října 1868, čís. 142 ř. zák. a Šu 42 zákona na ochranu republiky.

D ů v o d y:

Zmateční stížnost dovolává se sice ustanovení Šu 281 čís. 10 tr. ř., věcně však uplatňuje důvod zmatečnosti podle čís. 9 písm. a) tohoto Šu, neboť nepřipouští, že skutek obžalovaného zakládá trestný čin k pravomoci soudu příslušející, arcit' podle jiného zákona, než kterému jej podřadil nalézací soud, nýbrž dovozuje, že skutek jest beztrestným, a domáhá se konečným návrhem výslovně zrušení napadeného rozsudku a mlčky zřejmě i propuštění stěžovatele z obžaloby. Ponechávajíc nedotčeným závěr nalézacího soudu, že závadný článek byl v časopise, stěžovatelem redigovaném, otištěn následkem zanedbání povinné péče stěžovatelem, namítá stížnost, že článek nenaplňuje skutkové podstaty přečinu podle Šu 14 čís. 1 zákona na ochranu republiky ani po stránce objektivní, ani po stránce subjektivní. Obsah článku nepobuřuje prý ani proti státu pro jeho vznik, ani proti ústavní jednotnosti Československé republiky a nebyl prý článek v tomto úmyslu psán. Jediným a vlastním účelem článku bylo prý, rozebrati věcně poměr pisatele Dra M-a k Dru L-ovi, upozorniti na škodlivost irredentistické politiky Drem L-em a tak zvanými negativisty hlásané a získati německý lid pro opačné stanovisko tak zvaných aktivistů, podle kterého má prý formálním právu sebeurčovacímu býti dán věcný obsah správní autonomií německé menšiny. Nelze k námítkám stížnosti přisvědčiti. Trestnost zanedbání povinné péče předpokládá ovšem, že obsah článku, o němž se s hlediska toho uvažuje, zakládá skutkovou podstatu zločinu nebo přečinu. Než tento předpoklad dlužno omeziti na skutkovou podstatu objektivní. Neboť o podstatě subjektivní lze uvažovati jen se zřetelem na určitého jednotlivce a proto jest otázku, zda je článkem naplněna i subjektivní stránka dotčeného zločinu nebo přečinu, posuzovati zvláště ohledně každé z osob, které jsou za zločin nebo přečín otištěným článkem spáchaný zodpovědny podle Šu 10 tr. zák. Skutečnost, stížností namítaná, že pisatel článku neměl úmyslu pobuřovati proti Československé republice a proti její ústavní jednotnosti, nevyloučila by tudíž ani, že tímto úmyslem nebyl veden stěžovatel, tím méně vyloučila by zodpovědnost stěžovatele s hlediska přečinu nebo přestupku zanedbání povinné péče, kdyžtž jest tento mírnější stupeň zodpovědnosti přímo podmíněn nedostatkem onoho zlého úmyslu na jeho straně. Proto netřeba odpovídati na vývody stížnosti, co bylo úmyslem pisatele článku, a možno omeziti se na přezkoumání, zda ob stojí proti námítkám stížnosti závěr nalézacího soudu, že obsah článku jest pobuřováním proti Československému státu pro jeho vznik a proti jeho ústavní jednotnosti, to jest, zda bylo článkem útočeno na tyto právní statky, zda stalo se tak způsobem pobuřovacím, a zda byl prostředkem pobuřovací činnosti, pokud jde o útok na stát, obzvláště poukaz na jeho vznik.

Při právním rozboru obsahu článku dlužno setrvati netoliko na výkladu, který dal nalézací soud celku myšlenek, článkem projevených větami rozhodovacích důvodů, že se v článku vykládá sebeurčovací právo občanů německé národnosti Československou republiku obývajících takovým způsobem, že se svou povahou rovná připojení převážně německých částí Čech k státu velkoněmeckému, nýbrž i na tom, jaký smysl přikládal nalézací soud jednotlivým větám článku, jež rozhodovací důvody zvláště citují, samým o sobě. Neboť i výklad projevu, to jest určení smyslu, směru a dosahu jeho spadá do oboru skutkově zjišťovací činnosti nalézacího soudu a výsledky této činnosti jsou podle §u 288 čís. 3 tr. ř. pro hmotněprávní přezkoumání rozsudku zrušovacím soudem závazny, nedokáže-li stížnost, že nalézací soud k nim dospěl způsobem podle §u 281 čís. 5 tr. ř. formálně vadným. Nepřípustným brojením proti volnému přesvědčení soudu, nikoliv dokazováním formální vadnosti jich jsou vývody, jimiž usiluje stížnost, by přivedla k platnosti jinaký výklad článku, totiž výklad, že sebeurčovacím právem jest v článku míněno právo na správní autonomii. Neboť nalézací soud řídil se beztak zásadami stížností uplatňovanými, že při výkladu závadného projevu jest přihlížeti také k tomu, k čemu poukazuje projev jako celek pojímán, a dbáti vnitřního vztahu (myšlenkové spojitosti) jednotlivých jeho částí. Rozhodovací důvody uvádějí výslovně, že soudní dvůr hleděl k celému obsahu článku, zdůrazňují pak některé části článku a končí tyto úvahy o smyslu, směru a dosahu celého článku větou, že tento cíl (připojení poněmčených částí české země k státu německému (jest podle celého znění článku jasným a jest nerozhodno, zda prostředek k němu vedoucí jmenuje se bojem o »Selbstbestimmungsrecht« či irridentou. Z této věty rozhodovacích důvodů vyplývá, že nalézací soud správně si uvědomil, že článek jest částečně reprodukcí projevů L-ových, částečně projevem vlastních myšlenek M-ových, a případně postřehl nalézací soud i vzájemný vztah a vnitřní souvislost těchto různých částí článku, že totiž M. napadá stanovisko L-ovo. Touto bezvadnou cestou dospěl nalézací soud k předpokladu (onou větou vyjádřenému), že se obě části článku shodují v poukazech na konečný cíl politiky československým (sudetským) Němcům doporučované a rozcházejí se toliko v poukazech na prostředky, jimiž jest se tohoto konečného cíle domáhati, neboli, že vlastní projevy M-ovy a tím celý článek odmítají a odsuzují politiku L-ovu nikoliv co do konečného cíle, jež naopak schvalují, nýbrž jen co do cesty, kterou citovaný projev L-ův snahám o tento cíl vykazuje, totiž válku nebo revoluci, kdežto článek doporučuje domáhati se cíle mocí zásad spravedlnosti, míru a demokracie a získáním si sympatií západních velmocí; vždyť označuje článek hlásání irridenty ve schůzích jako chybu taktickou. Proto rozhodovací důvody právem zdůrazňují větu článku, již tento poměr zmíněných jeho částí došel nejzřejmějšího výrazu (Wenne Dr. L. diese — demokratische — Stellungnahme überraschenderweise Irridenta heist, dann bekenne auch ich mich zur Irridenta) a proto mohl nalézací soud, aniž se prohřešil proti pravidlům správného výkladu, svůj výklad článku opřítí též o poukazy na takové části citovaných projevů L-ových, které se nevztahují k prostředku, jímž má konečný cíl býti do-

sažen, nýbrž ke skutečnostem, pro něž se jeví onen cíl československým Němcům spravedlivým, žádoucím a nutným, totiž k násilnosti připojení Sudetského Německa k Československému státu, k porušení sebeurčovacího práva, k duchu bezmezného utiskování na straně Pražské vlády. Případným jest pak i poukaz na slova posledního odstavce článku, že měsíčník »O.-D.« bojuje pro Velkoněmecko, pro právo sebeurčovací, pro ochranu menšin. Neboť tato věta při nejmenším připouští ten výklad, že onen měsíčník, pisatelem článku vydávaný, vytýčil si tři etapy snah Němců, totiž předně ochranu menšin, pokud jsou částí německého národa vtěleny do států jinonárodních, za druhé vymáhání práva pro tyto menšiny, by samy určily svoji státní příslušnost, a konečně utvoření Velkoněmecka připojením těchto menšin (území jimi obývaných) k říši německé. Zjistiv onen smysl, směr a dosah článku, podřadil jej nalézací soud pod pojem pobuřování proti státu pro jeho vznik a proti jeho ústavní jednotnosti, aniž vylíčil v rozhodovacích důvodech postup, kterým dospěl z onoho skutkového zjištění k tomuto právnímu závěru. Než nedostatek těchto právních úvah nezakládá ani zmatku podle §u 281 čís. 5 tr. ř., který se vztahuje výhradně k výroku o skutečnostech, aniž zavdává příčiny k důvodným pochybnostem, že by se byl nalézací soud řídil nesprávným výkladem zákona. Neboť logické mezičlánky, které spojují onen skutkový základ s tímto právním závěrem, jsou zřejmy ze samotné povahy základu.

Uskutečnění sebeurčovacího práva v tom směru, že se národní menšina oddělí (s územím, jí obývaným) od státu, do něhož jest platnými mezinárodními smlouvami vtělena, a přidělí se státu cizímu, jest neslučitelnou se jsoucností státu, jak vznikl, obzvláště s jeho ústavní jednotností, podle níž tvoří území státu jednotný a nedílný celek, jehož hranice mohou býti měněny jen ústavním zákonem. Zdůrazňování tohoto směru sebeurčovacího práva, připomínání ho příslušníkům dotčené národní menšiny odcizuje tyto občany státní myšlence, vyvolává nebo prohlubuje v nich názor, že jejich zájmy a zájmy státu berou se směry opačnými, a podkopává v nich přesvědčení, že osud každého občana je spojen s osudem státu, a že jest povinností každého občana, by přispěl, pokud jeho síly stačí, k zdárnému vývinu státu, najmě k ochraně jeho v době nebezpečí, jakož i opomenul, cokoliv může býti na újmu státu, stížiti mu plnění jeho úkolů a zvětšiti jeho obtíže. Duševní nálada, k níž dochází takto zdůrazňováním sebeurčovacího práva třebas jen v části občanstva, ohrožuje přímo životní základy státu jak v celku, tak i v jednotlivých jeho územích, a proto dlužno v jednání, k ní směřujícím shledati útok na stát, obzvláště na jeho ústavní jednotnost. Popuzování, podněcování a pobuřování jsou vesměs intelektuelním působením na jiné osoby, směřujícím a způsobilým k tomu, by v těchto osobách byl vyvolán duševní stav určitého obsahu nebo směru. Veškeré tyto činnosti shodují se — na rozdíl od vybízení, jež obrací se přímo na rozum — v tom, že se jimi působí na oblast citovou. Třebaže pak nelze přesně vyhraniti rozdíl mezi těmito činnostmi, dlužno připustiti, že nejsilnějším z nich jest pobuřování, takže jest pro tento pojem předpokládati, že se působení dotýká citové oblasti osob jim pobuřovaných v částech zvláště vznětlivých,

jejichž působivosti na rozhodování se (vůli) odolá soudnost (rozumové úvahy) tížeji než účinku pouhé lhostejnosti, nepřízně, nelibosti a podobných stavů citových. Proto shledává i § 300 tr. zák. pobuřování v podněcování k zášti neb opovržení, t. j. vyvolávání, utvrzování nebo sesilování takového smýšlení, které si přeje zánik aneb újmu napadeného statku nebo nepokládá statek za dosti cenný, by se mu v případě nebezpečí přispělo. K vytvoření a prohloubení takové duševní nálady však článek směřoval a byl způsobivý. Dlužno si uvědomiti mentalitu značné části německého národa, která se dosud nesmířila s přeměnou mocenských poměrů, k níž světovou válkou došlo, která tuto přeměnu těžce nese a jejíž duše proto reagují na připomínky o příčinách a důsledcích této přeměny zvláště citlivě. A s hlediska tohoto citového podkladu československých občanů německé národnosti, přesněji alespoň části jich rovnal se poukaz na násilnost připojení poněmčeného území k Československé republice připomínce, že se jim stala křivda, již možno napravití jen oddělením území jimi obývaného od Československé republiky a připojením ho k říši německé, čehož překážkou jest však ústavní jednotnost státu Československého. A setrvání ve svazu Československého státu bylo této části občanů (poukazem článku na duch bezmezného utiskování na straně pražské vlády) označeno jako pramen dalších, soustavných útisků, k jichž uvarování se není jiného než zmíněného prostředku zrušením ústavní jednotnosti v příslušné části. Těmito připomínkami vzbuzoval článek v osobách, jimž svědčil, zášť proti státu, do něhož byly dle vývodů článku proti své vůli, porušením sebeurčovacího práva, násilně vtěsnány a v němž jsou prý údělem jich soustavné útisky; obzvláště však vzbuzoval zášť těchto osob proti ústavní jednotnosti, jež překáží průchodu sebeurčovacího práva a vyváznutí z udánlivých útisků. Článek byl tedy způsobivým a směřoval k vyvolání duševního stavu, jehož vyvolávání pojem pobuřování předpokládá. Druhým ze zmíněných poukazů uvedl článek v působivost i pohnutky vztahující se k okolnostem, za nichž Československá republika se utvořila, a proto dlužno shledati v něm pobuřování proti státu pro jeho vznik, t. j. z důvodu, že se vůbec a zejména takovým způsobem utvořil a trvá. Odmítaje násilné prostředky války a revoluce (irridenty) hlášané politikou L-ovou, kterou článek napadá, vymyká se článek ovšem z rámce zločinu podněcování k násilnému odtržení části území Československé republiky a přivtělení jí cizímu státu podle §u 15 čís. 3 zák. na ochranu republiky, avšak naplňuje skutkovou podstatu přečinu podle §u 14 čís. 1 zákona, jelikož agituje proti státu pro jeho vznik a proti ústavní jednotnosti Československé republiky způsobem pobuřovacím. Bezdůvodnou zmatečnou stížností bylo proto zavrhnouti.

Čís. 2283.

Za svědeckou výpověď ve smyslu §u 199 a) tr. zák. nelze pokládati výpověď osoby, již měl vyslyšající soudce příčinu pokládati za podezřelou z účasti na trestném činu, o němž byla vyslyšána, pokud čelí